תלמוד בבלי · ראשונים · רי״ף · מפרשים · שלטי הגיבורים

שלטי הגיבורים על מכות

רבי יהושע בועז

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

שלטי הגיבורים על מכות

רבי יהושע בועז

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/שלטי-הגיבורים-על-מכות/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף א 4
דף א 4
דף ב 7
דף ג 8
דף ד 8

דף א.

מההיא דעדים שהעידו באיש פלוני שגירש את אשתו וכו' משמע דהמזיק לחבירו בדבר שאפשר שיבא לו ההיזק ההוא ואפשר נמי שלא יבא לו לעולם לידי נזק בזה אין אומרים שישלם לו כל מה שבקש זה להפסיד לו אלא אומדין נזק שהוא ספק כזה כמה הוא שוה ומכאן אפשר לומר שסמכו מה שנוהגין בשעת הטלת המס לשום ולהעריך החובות בכמה היה נותן זה החוב ההוא לפי שספק אצלו אם יגבה או לא יגבה וה"ה נמי בשורף שטר חבירו למאן דדאין דינא דגרמי שאותו שטר ספק אם יגבה אין מחייבין לזה שטר מעליא אלא שמין כמה היה שוה חוב זה ובכמה היה האדם קונה על הספק וכתב מהר"ם והביא דבריו המרדכי שם פרק החובל ראובן שטען על שמעון אתה פטרת ב"ח שלי וערבי בלי ידיעתי ושמעון משיב אתה אמרת לפוטרן ואפי' ליכא עדים שפטרן אינו נאמן שמעון במיגו דאי בעי אמר לא פטרתי וכו' ע"ש:

ומזיק שעבודו של חבירו דחייב משמע פרק המניח בין היה ההיזק שהזיקו ניכר כגון שעשה שדהו אפותיקי לשמעון ואמר לו לא יהא לך פרעון אלא מזו והלך אח"כ וחפר בה שיחין ומערות בין הזיקו היזק שאינו ניכר כגון ששרף שטרות חבירו דניירא בעלמא קלייה לעולם חייב ויש מהפוסקים שכתבו דאם הכניס שעבוד חבירו למקום שאינו יכול לגבות חשיב מזיק שעבוד חבירו וכ"כ הטור ח"מ סי' ק"ד בשם הראב"ד וסימן ק"ז בשמו אכן כתב בשם אביו ז"ל דאינו נקרא מזיק שעבוד חבירו א"א כשהוא מקלקל גוף השעבוד ממש וצ"ע שם ליישב דברי הטור כי שם בסי' ק"ז אחר שהביא דברי אביו הודה לו וכתב ואיני כמשיב על דבריו ובסימן ק"ד הביא דברי הראב"ד לפסק הלכה דחשיב מזיק שעבוד חבירו אע"פ שאינו מקלקל גוף השעבוד וצ"ע ואם איש מעלמא הזיק גוף השעבוד שאינו הבע"ח ממש איכא פלוגתא אם זה המזיק יתחייב לבעל השעבוד [מדרבי נתן] או דלמא אינו חייב רק לב"ח דלא שייך בזה דין דר' נתן דמוציאין מזה ונותנין לזה בכה"ג:

דף א:

כתב מיי' המלוה לחבירו וקבע לו זמן לפורעו אע"פ שלא קנו מידו אינו יכול לתובעו קודם הזמן בין במלוה על פה בין בשטר בין במלוה על משכון בין שמת לוה בין שמת מלוה וסתם מלוה שזמנו ל' יום אם התנה שיתבע כל זמן שירצה יש לו לתובעו אפי' ביומו שכל תנאי שבממון קיים טען המלוה ואמר היום סוף הזמן שקבעתי לך ולוה אמר עד י' ימים קבעת לי נשבע הלוה שבועת היסת ואם היה שם עד אחד שהיה סוף זמנו

נשבע שבועת התורה כשאר טענות זה אמר ח' ימים נשאר מהזמן וזה אומר י' ימים אומרים למלוה שימתין עד סוף ח' וישבע היסת שנשארו לו עוד ב' היתה המלוה בשטר או על המשכון וטוען הלוה זמן קבעת לי ישבע בעל החוב שלא קבע לו זמן ויטול המלוה מיד ע"כ:

ופשוט פ' הגוזל בתרא ד' קי"ח דהמלוה ניתנה ליתבע בכל מקום שאפילו הלוהו בישוב יכול לתובעו במדבר ואינו יכול לדחותו ולומר לא אפרע לך עד שאגיע לישוב אלא חייב לפרוע בכל מקום שיתבענו וכתב הטור ח"מ סי' ע"ד בשם הרמב"ן ז"ל ודאי כל זה מיירי שיש ללוה במדבר שם ממון כדי פרעון חובו אבל אם הלוהו בישוב ומצאו במדבר אינו יכול לכופו שיפרענו שם כי מי ימציא לו שם מעות ואף ע"פ שמודה שיש לו שם מעות אך אין לו אלא כדי ספוקו עד שיגיע לישוב אינו חייב ליתנם לו שאף בישוב מסדרים ונותנין לו מזון הראוי לו והא דמלוה נתנה ליתבע משמע דיכול לתובעו אף במדבר הוא מיירי כגון שהמלוה אומר לו פרע לי כאן כי יודע אני שיש לך דבר המספיק לפרעון ולמחייתך והלוה אומר אין לי כאן מה שיספיק לחובך כי אם למחייתי עד שאגיע לישוב ה"ז נשבע היסת שאין בידו סיפק לפרעון חובו ומ"מ אם יש לו פשיטא שצריך לפורעו שם ומסופק אני אם מהא דאמרי' מלוה ניתנה ליתבע בכל מקום איכא למשמע מיניה דהמלוה שתובע ללוה הלואתו במקום שאינו מקום הלואה ואין מעות בידו שם אם מחוייב הלוה להביאם לשם במקום שתבעה ולא מצי למהדר בא עמי ואני אתן לך כי היכי דגבי פקדון דלא ניתן ליתבע אלא במקומו פרישנא דמחוייב המפקיד ללכת לקחת פקדונו במקום שהפקידו הכי נמי הכא דמלוה ניתנה ליתבע בכל מקום מחוייב להוליך ההלואה אחר המלוה במקום שתבע וצ"ע. בא הלוה לפורעו במדבר הרשות ביד המלוה אם רצה מקבל ואם לאו יכול לומר איני נפרע ממך אלא בישוב כדרך שנתתי לך בישוב וכתב הטור ח"מ סי' ע"ד וז"ל ומיהו בכל מקום ישוב יכול לכופו לקבל אפי' אינו מקום המלוה ולא מקום הלוה ולא במקום שהלוהו יכול לכופו לקבל אפי' אם יש כמה מדברות קודם שיגיע למקומו וכ"ש אם הלוה מצא למלוה חוץ מעירו במקום ישוב ורוצה לפרוע המלוה ממעות שאינן ניתנין להוצאה בעירו רק לשם במקום שרוצה לפורעו אם צריך כשהלוהו מטבע סתם בלי שום תנאי רק שיתחייב לשלם לו מטבע נראה דודאי צריך לקבלם כיון דבאותו מקום דמצי לפורעו המטבע ההיא ניתן להוצאה וכן כל כיוצא בזה כד"ן. וכתב המ"מ פי"ג מהל' מלוה ולוה וכן הטור ח"מ סי' ע"ד דלכ"ע הלוהו במדבר צריך לפורעו במדבר ואפי' הלוהו ביישוב ואמר לו הלוה אני רוצה לצאת במדבר חשיב כאילו התנה עמו בפירוש לשלם לו במדבר והוי כאילו הלוהו במדבר וצריך המלוה

לקבל במדבר ודין פקדון ואבדה יתבאר כל אחד במקומו בס"ד וצ"ע אם מי שנתחייב לחבירו מעות בשביל שכירות או בשביל איזה דבר שקנה ממנו אי הוי בכלל הלואה שזכרנו אי לא וקצת נראה דדינו כדין המלוה לענין זה כי היכי דלא פלוג גבי המלוה את חבירו על המטבע בין הלוהו מעות בין מכר לו פרקמטיא כמו שכתבנו לעיל בס"ד ונראה דהלוה שרוצה לצאת בשיירא מצי לתת ההלואה בב"ד ונפטר כמו שכתב מיי' פ"ז מהל' פקדון גבי פקדון:

ועוד כתב הטור ח"מ סי' ע"ד בשם אביו ז"ל ראובן שהלוה לשמעון מעות לזמן והגיע הזמן ובא שמעון לפרוע לראובן מכל וכל מקרקעותיו באמרו שאין לו מעות וראובן לא תבעו כלום שיפרענו עתה והשיב ראובן איני חפץ בקרקעות רק במעות לך ומכור קרקעותיך ולכשיהיה לך מעות תתן לי כי אני אמתין לך עד שיהיה לך מעות לפרוע הדין עם המלוה דכ"ז שאינו תובע את חובו אע"פ שהגיע זמן הפרעון אינו חייב ליקח דבר שאינו חפץ בו וישמור שטרו עד שיהיו לו מעות כמו שהלוהו ואם הלוהו על משכון ישמרנו עד שיתן לו מעות כמו שהלוהו ולא מצי היאך לומר החזר לי משכוני וטול כל כך מקרקעות וחפצים שלי דמצי אמר ליה מלוה אילו הוה לי זוזי לא שקילנא קרקע כי אינני צריך לו בשביל שמעותי בידך תכופני ליקח בהן קרקע ועוד כתב הטור שם דאם משכן לו שדהו או אפילו שתי שדות אע"פ דפרעון מעות זוזא זוזא הוי פרעון ואין המלוה יכול לסרב מלקבל מ"מ לגבי משכון אין אומרים דפרעון זוזא זוזא הוי פרעון שאין הלוה יכול לכוף המלוה שיחזור לו חצי משכון בחצי המעות שיאמר לו המלוה על כל המשכון נתתי מעותי ועד שתתן לי כל מעותי לא אחזיר לך לא כולו ולא מקצת מן המשכון כך כתב הטור בשם הרמב"ן ז"ל דאינו מחזיר לו משכנתו עד שיפרע לו כולו וכ"כ בשם הרא"ש אביו על ראובן שמשכן בית לשמעון ודר בו בנכייתא ואמר ראובן לשמעון שיקח קצת מהבית בחובו בשומת ב"ד ואמר שמעון כי על כל הבית כולו הלוהו ואינו רוצה לקבל קצתו. הדין עם שמעון כי דבר פשוט הוא אם הלוהו ראובן לשמעון כ' זהובים על משכונו ששוים ל' אינו יכול לכופו שיקח מהמשכנות כנגד חובו ויחזיר לו המותר כי יאמר לו אין לי מעות לקנות חפצים שלך ואיני רוצה לטרוח ולמכור חפציך וכ"ש בנדון זה שהלוהו על בית בנכייתא כדי לדור בו ושעבד לו הבית לדירתו עד שיפרע לו מעותיו שאינו יכול לבטל שעבודו עד שיפרע לו מעותיו ועוד כתב הרא"ש אפי' אין כל הבית שהוא משכון שוה יותר מן החוב אינו יכול לכופו שיקח הבית בחובו ויחזור לו שטרו כי יאמר אין לי מעות לקנות בהן קרקע אני הלויתיך על ביתך לדור בו וכשאצטרך מעות שתפרעני ואם תרצה שאחזור לך שטרך מכור ביתך ותפרעני והא דאמר שהמלוה שאמר

ללוה הריני צריך לצאת למדבר ואמר הלוה גם אני צריך לצאת דחשוב כאילו התנה עמו בפירוש שיחזיר לו במדבר הוה מלתא דצ"ע דהיאך יתחשב תנאי הני דברים בעלמא ובכמה דוכתי אשכחן דכמה וכמה דברים צריך שיהיה בתנאים עד שיחשב תנאי מועיל ולפי דעתי כי יש חילוק הרבה בתנאים בין תנאי לתנאי וזה כי כל הנהו דברים דאמור רבנן דצריך שיהיה בתנאי להחשיבו תנאי היינו דוקא בתנאי שקיום אותו המעשה תלוי באותו תנאי כגון האומר יהיה כך ע"מ הכי והכי דקיום אותו מעשה תלוי באותו תנאי אבל תנאי שאין קיום המעשה ההוא תלוי באותו תנאי כגון הא שכבר נתקיים מעשה ההלואה אלא שכל סתם הלואה לא נתנה להחזיר אם לא התנה עמו כך אז גלוי מלתא בעלמא מחשיב הדבר כאילו התנה עמו בפירוש והיינו דהכא חשבינן לדבור תנאי כד"ן. מיהו צ"ע בכל מקום אם מתיישב דרך זה שעשיתי בס"ד:

דף ב.

לשון ריא"ז

שנים שהעידו על אחד שהרג את הנפש ביום פלוני ובאו ב' אחרים והזימום ואמרו להם והלא באותו היום עמנו הייתם במקום פלוני ועוד באה כת ג' והזימה כת ב' ואמרו להם אותו היום שאתם אומרים שהיתה כת ראשונה עמכם אתם הייתם עמנו במקום אחר ולא הייתם אצל כת ראשונה ושקר אתם אומרים ונמצאת כת הראשונה אמת והשניה זוממת ועוד באה כת רביעית והזימה כת הג' ואמרו להם באותו היום שאתם מעידים על השניה הייתם עמנו וכת הב' אמת והג' זוממת וכן הראשונה זוממת ע"פ השניה הרי אלו כל הזוממים נהרגים אפילו הם מאה כגון שבאה כת ה' והזימה הרביעית ועוד באה ששית והזימה החמישית ואפי' עוד באו כת אחר כת ומזימות זו את זו ונמצאו כל הכתות אחת אמת ואחת זוממת כדרך שביארנו הרי אלו כל הזוממים נהרגים:

כתב מיימו' פ"י מהלכות עדות וטור ח"מ ל"ד דעד זומם אע"פ שהוזם בעדות ממון ושילם הרי זה פסול מן התורה לכל עדות ופירש הטור דה"ק דשלמו בכפיית ב"ד דכיון ששילם בכפיית ב"ד לא הוי חזרה שלמה ופסולים עד שישובו מעצמן דאילו שלמו מעצמן פשיטא ששבו להכשרן. כתב המרדכי פרק החובל דהמגביה ידו על חבירו להכותו יש לקרותו רשע ופסול ושכנגדו נשבע ונוטל עד שישוב מרשעו ויקבל דין ואפילו לא תבעו זה אלא אחר. בשם ראב"ן:

דף ג:

באיסור השריטה כתב מיימ' דוקא שריטה אבל אם מכה בידו על בשרו מותר כדאשכחן בר"ע שפגע במטתו של רבו והיה מכה על בשרו עד שדמו שותת לארץ וכתב הרא"ש ודבר תימה הוא דכיון דבין ביד בין בכלי אסור האיך יהיה מותר דרך הכאה והתוספו' פירשו שר"ע היה עושה כן על התורה כמו שהיה אומר ר"ע הרבה מעות יש לי ואין לי שולחני להרצותם ושיעור הקרחה כתב מיי' כדי שיראה מראשו כגריס פנוי בלא שער והרא"ש פסק בב' שערות חייב ומי' איסורא איכא אפי' בשער אחד. ומאיסור השחתת הפאות כתב מיי' שאינו חייב אלא בתער אבל במספרים כעין תער מותר והרא"ש כתב שגם במספרים נמי חייב על פיאות הראש ואחד מקיף ואחד נקף חייבים וכגון שסייע בדבר שמטה עצמו אליו להקיפו וכתב בסמג אבל איסורא איכא אע"ג דלא סייע לפיכך אסור להיות ניקף על ידי עובד כוכבים:

דף ד.

גבי העברת שער פר"ת שדינם שוה שאסורות בתער ומותרין במספרים אבל של בית השחי ושל בית הערוה אסור אפילו במספרים וכן היא מסקנת הרא"ש ואסור אפי' לחתכו בידו כדי להשירו אבל מותר לחככו בבגדו להשירו כתבו הגאונים מי שמגלח כל שיער שבו מראשו ועד רגליו שמותר לו לגלח גם של בית השחי ובית הערוה דכיון שמגלח כל גופו אין זה יפוי אדרבה נוול אלא שלשם רפואה מגלח ומיהו אם כשחופף בשערות כדי להסיר נופלות מאליו אין בכך כלום דדבר זה שאינו מתכוין הוא ואין לומר דהוי פסיק רישיה ואע"ג דע"י החפיפה הן נופלות כיון דאי בעי הוה מצי לחוף מבלי שישרו גם כי חייף כדרכו אין בכך כלום וצ"ע גבי כורך חבלים אחד של צמרו אחד של פשתן בידו דאיתא בשבת פ' במה בהמה דפירש רש"י שם דטעם האיסור הוא מפני שמתחמם בכלאים וסבירא ליה להוא תנא דבר שאינו מתכוין אסור ואם כן לדידן דקי"ל בכל התורה כולה דבר שאינו מתכוין מותר הכא שרי דהא לאו פסיק רישיה הוא ואי פסיק רישיה הוא לא היה צ"ל דאתיא כמ"ד דבר שאין מתכוין אסור והנה הרי"ף ומיי' פ"י מהל' כלאים וסמג לאוין רס"ב והרא"ש שם והטור י"ד סי' ש' הביאו דבר זה לפסק הלכה ופסקו דכי כרכן וקשרן שאסור לתת החבלים בידו וקשה דהא דבר שאין מתכוין הוא ושרי ואין לומר דס"ל דגבי כלאים דבר שאין מתכוין אסור דהא גבי מוכרי כסות כולהו פסקו דאם אינו מתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני גשמים שרי כר"ש ולתרץ קושיא זו דלדידהו הוי האי מלתא פסיק רישיה כי אע"פ שאינו מתכוין

לחמום בעל כרחו מתהנה הוא והוי פסיק רישיה אי נמי מיירי דמתכוין לחמום הלכך אסור אבל קשה למה לא הזכירו דבר זה שום אחד מהם כלל ועיקר כי באמת הקושיא עצומה והר"ן ס"ל כדעת הרי"ף הכא דשרי לפי שהוא דבר שאינו מתכוין ואם כך היה דעת הרא"ש לומר שאינו מתכוין מה מאד תקשי בנו הטור י"ד שפסק כאן להדיא לאיסור ולדבר שאינו מתכוין בענין כלאים פסק להיתרא: